

היום נלמד בעזרת ה':

יומא דף מב

אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון ליבו לשמים. כלומר משנה זו תהיה לסימן שאחד סובר את השיעור הגדול מכולם (= 10 זוז) ואחד סובר את השיעור הקטן מכולם (= שקל).

רביא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח: כלומר מיתת צדיקים מכפרת, ובאותו יום שנחלקו מה שיעור הלשון של השעיר המשתלח נפטר רביא בר קיסי, ואמרו סימן לזכור שהמחלוקת היא בשעיר המשתלח ש'רביא בר קיסי מכפר כשעיר המשתלח'.

שתי שחיטות שמעתי: אחת של פרה אדומה ואחת של פרו של הכהן הגדול ביוה"כ, אחת מהם כשרה בזר (= אם שחט מי שאינו כהן) ואחת פסולה.

אלעזר וחוקה שנינו בה: בפרה אדומה נאמר "וַיִּנְתְּמֶם אֱתָהּ אֶל אֱלֶעָזָר הַכֹּהֵן", וכן נאמר בה "זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה", ובכל מקום שנאמר "חוקה" הוא לעבב, כלומר ששחיטת פרה אדומה כשרה רק בכהן ולא בזר.

אהרון וחוקה: בפרו של הכהן הגדול ביוה"כ נאמר "**וְהִקְרִיב אֹהֶרֶן אֶת פֶּר הַחֲטָאִת אֲשֶׁר לוֹ**", וכן נאמר שם בהמשך "**וְהִיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם**", ובכל מקום שנאמר "חוקה" הוא לעבב, כלומר ששחיטת פרו כשר רק בכהן ולא בזר.

שאני פרה דקדשי בדק הבית היא: כלומר שאין בה קדושת מזבח אלא קדושת דמים בלבד, שהרי שוחטים אותה בהר הזיתים ולא בעזרה כמו שאר הקרבנות, ולכן אין מקום לחלק ולומר ש"חוקה" נאמרה בה רק על שאר העבודות ולא על שחיטתה, שהרי כל העבודות שעושים בה הם שוות בכך שאין להם שם 'עבודה'.

מראות נגעים אינם 'עבודה', ובכל זאת רק כהן יכול לראות את הנגעים ולטמא או לטהר.

השתא הוא דמתכשרא פרה: כל תכלית עשיית הפרה אדומה הוא בשביל האפר (= את האפר נותנים בכלי שיש בו מים חיים ומזים את המים על הטמאים).

(המשך בדף הבא ↓)

למיעוטי מאי: כלומר למדנו שאסור להסיח דעת בשחיטת ובשריפת הפרה, אבל איזה עבודות התמעטו מכך ומותר להסיח בהם דעת? אם תאמר שמותר להסיח דעת באסיפת האפר, ובמילוי המים החיים (= מי מעיין) לכלי לצורך קידוש המים (= עירוב המים והאפר), והרי נאמר "וְאִשׁ טְהוֹר אֵת אֶפְרַיִם הַפָּרָה... וְהִיְתָה לַעֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמֶרֶת לְמִי נְדָה" ומשמע שהם צריכים שימור עד שיזה מהם. אלא מותר להסיח דעת בהשלכת עץ ארז ואזוב ושני תולעת כיון שהם לא נעשים בגוף הפרה.

איתמר: הגמרא מביאה דעות נוספות של אמוראים שנחלקו האם שחיטת הפרה בזר פסולה.

מתיב ר' יהושע בר אבא מבריייתא: בהזאת מי הפרה נאמר "וְלֶקַח אֲזוּב וְטָבַל בְּמִים אִישׁ טְהוֹר... הוּא יִתְחַטֵּא בּוֹ בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי" - מכאן לומדים שהזאה כשרה רק באיש ולא באישה, וכן דוקא ביום ולא בלילה. את שאר עבודות הפרה שפסולים בלילה כגון שחיטה וקבלת דמה וכו' לומדים מהמילה "זאת חֲקַת הַתּוֹרָה", כלומר תורה אחת לכל העבודות. אבל חוץ מאסיפת האפר, מילוי מים, וקידוש (=עירוב האפר במים) שמתמעטים מהמילה 'זאת' הממעטת שהם כשרים בלילה.

טעם החילוק בין העבודות, בגלל שבשאר העבודות חוץ משלושת האחרונות נאמר בהם 'אלעזר' או 'כהן' ללמד שכשרים דוקא באיש – ומשום כך אנחנו משווים אותם להזאה שגם היא כשרה רק באיש וגם פסולה בלילה. אבל שלושת העבודות הנ"ל כשרות גם באישה ולכן אינן דומות להזאה וכשרות גם בלילה.

והאי מאי תיובתא: אין הכרח מכך ששחיטה (המנויה בין העבודות הנ"ל) פסולה באישה היא פסולה גם בזר, כי מצינו בהזאה שאמנם פסולה באישה אבל כשרה בזר.

אלא הקושיא מעצם הדבר ששחיטה פסולה באישה, שהרי אין פסוק מפורש על כך, ודין זה נלמד מ'ושחט אותה לפניו' - וכפירושו של רב שאלעזר הוא השוחט, ודורשים 'אלעזר ולא אישה' וכן 'אלעזר ולא זר' (אבל אם היינו לומדים כשמואל ש'לפניו' הכוונה שאלעזר רואה את השחיטה - לא היה לנו מקור למעט אישה וכן זר).